



Innst. O. nr. 55

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Ot.prp. nr. 14 (2006-2007)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endring i kommuneloven (kontroll med fylkeskommunenes økonomi fram til forvaltningsreformens ikrafttredelse)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Fra 1. januar 2010 skal det gjennomføres en forvaltningsreform. Ansvars- og oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene skal endres. Det vises til St.meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn - regional framtid.

Av hensyn til de nye regionenes økonomiske balanse på kort og lang sikt, samt for å ivareta nasjonal-økonomiske hensyn og hindre press på staten om økte overføringer, ser departementet det som hensiktsmessig å sikre at fylkeskommunene ikke foretar uheldige økonomiske disposisjoner eller foretar strategiske tilpasninger i perioden fram mot forvaltningsreformens ikrafttredelse.

Departementet foreslår derfor at det skal gjennomføres lovlighetskontroll av årsbudsjettvedtaket til samtlige fylkeskommuner f.o.m. budsjettåret 2007 og fram til forvaltningsreformen trer i kraft, det vil si t.o.m. budsjettåret 2009. Dette tilsvarer den ekstra kontrollen som utløses for berørte kommuner og fylkeskommuner etter inndelingsloven § 28 når det er satt i gang utredning om sammenslutning.

En lovlighetskontroll av fylkeskommunenes vedtak om årsbudsjett innebærer blant annet å kontrollere om årsbudsjettet er i økonomisk balanse og om inntekts- og utgiftssiden kan sies å være realistisk budsjettet.

Departementet foreslår at lovlighetskontrollen skjer av eget tiltak etter bestemmelsen i kommuneloven § 59 nr. 5. Kontrollen innebærer i så måte at

Kommunal- og regionaldepartementet foretar en mer aktiv bruk av denne bestemmelsen enn tidligere, men denne styrkede kontrollen med fylkeskommunene krever ingen lovendring.

For øyeblikket er ingen fylkeskommuner oppført i ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) ettersom betingelsen knyttet til den økonomiske situasjonen ikke er oppfylt for noen av fylkeskommunene. Samtlige fylkeskommuner står dermed fritt til å ta opp lån så lenge låneopptaket knytter seg til et lovlig låneformål. For at staten skal sikre kontroll med hvilke økonomiske forpliktelser den enkelte fylkeskommune pådrar den framtidige regionen, foreslår departementet at alle fylkeskommuner f.o.m. budsjettåret 2007 og fram til forvaltningsreformen trer i kraft, underlegges godkjenning. I de tilfeller hvor investeringene eksempelvis har karakter av strategiske tilpasninger forut for reformen og/eller avgjørelsen vil ha ringvirkninger for den nye regionen, vil departementet kunne unnlate å godkjenne, helt eller delvis, at fylkeskommunen tar opp lån eller inngår en langsiktig leieavtale, selv om formålet isolert sett skulle være lovlig. Departementet ser det ikke som hensiktsmessig å legge begrensninger på investeringsnivået i seg selv. Dersom investeringene finansieres ved tidligere oppsparte midler (fond) og ikke påfører den nye regionen økte framtidige forpliktelser i form av renter og avdrag, mener departementet hensynet til det fylkeskommunale selvstyret tilsier at fylkestinget bør stå fritt i sine prioriteringer.

Denne styrkingen av den statlige kontrollen krever en endring i kommuneloven. Endringen innebærer at alle fylkeskommuner blir registrert i ROBEK etter kommuneloven § 60 nr. 3. For fylkeskommunene vil ordningen for budsjettårene 2007-2009 ikke lenger være betinget. Godkjenning vil ikke kunne gjøres før fylkeskommunene er oppført i registeret, og med hensyn til rettsregler hvor det er avgjørende for tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et

forhold eller ikke, anses det å være registrert som å ha kommet til tredjepersons kunnskap, jf. § 60 nr. 4.

Utover disse tiltakene vil det ikke legges begrensninger på fylkeskommunenes økonomiske disposisjoner eller deres forvaltning av eiendelene i perioden fram til reformen trer i kraft.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Saera Khan, Ingvild Kjerkol, Silvia K. Kosmo og Inger Løite, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Vera Lysklætt, registrerer at departementet har sett det som hensiktsmessig å sikre at fylkeskommunene ikke foretar uheldige økonomiske disposisjoner eller foretar strategiske tilpasninger i forbindelse med forvaltningsreformen. Departementet foreslår lovlighetskontroll av årsbudsjettvedtaket til samtlige fylkeskommuner f.o.m. budsjettåret 2007 og fram til forvaltningsreformen trer i kraft, det vil si t.o.m. budsjettåret 2009. Dette innebærer at alle fylkeskommuner må ha godkjenning fra staten for å ta opp lån eller for å inngå langsiktige leieavtaler. For å sikre statlig kontroll, foreslås det en endring i kommuneloven som innebærer at alle fylkeskommunene blir registrert i ROBESK etter kommuneloven § 60 nr. 3.

Komiteen har tillit til at lokale tillitsvalgte opptrer på en forsvarlig måte, og komiteen mener at fylkeskommunene vil opptre ansvarlig i forhold til planer og investeringer i perioden fram til forvaltningsreformen trer i kraft. Komiteen vil peke på at flere fylkeskommuner er inne i en periode med sterkt økende elevtall i videregående skoler, noe som medfører behov for å investere i skolebygg. Dette vil medføre økning av lånegjeld som er helt naturlig ut fra den demografiske utviklingen og fylkeskommunenes økonomiske bæreevne. Komiteen mener at det i perioden 2007 til 2009 må gis rom for slike investeringer uten at det kan sies å være taktiske disposisjoner før forvaltningsreformen.

Komiteen har merket seg, og sier seg enig i, at departementet ikke skal legge begrensninger på investeringsnivået i fylkeskommunene generelt. Fylkeskommunene skal fritt kunne disponere sine oppsparte midler, aksjer, eiendommer og fond. Videre står fylkeskommunene fritt til å kunne overføre verdier som eierskap i kraftaksjer til kommunene. Det

vises til vedlagte brev fra statsråd Åslaug Haga til Nord-Trøndelag fylkeskommune av 9. november 2006.

Komiteen har respekt for og tillit til det lokale selvstyret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, støtter lovforslaget og forutsetter at departementet utøver kontrollen på en slik måte at det ikke oppfattes som en urimelig overprøving av det lokale selvstyret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at Regjeringens forslag til forvaltningsreform slik den beskrives i St.meld. nr. 12 (2006-2007) ikke vil føre til vesentlige endringer i fylkeskommunens struktur eller oppgaver. Dermed vil de forholdene som Regjeringen er bekymret for, ikke oppstå. Svært mange av de som er folkevalgte i dagens fylkesting vil også være folkevalgte i de nye fylkestingene etter at eventuelt Regjeringens forslag til nye oppgaver til fylkeskommunene er gjennomført. Så ut over at disse medlemmer har respekt og tillit til det lokale selvstyre, så legger disse medlemmer også vekt på at konsekvensene av eventuelle taktiske disposisjoner vil bli overført til mange av de samme folkevalgte. Dermed er en ikke i noen annen situasjon enn den som oppstår hvert fjerde år med lokalvalg. En sammenlikning med situasjonen i forbindelse med ansvarsreformen i spesialisthelsetjenesten er ikke relevant, for da ble ansvaret flyttet til et annet folkevalgt nivå.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer stemme imot lovforslaget.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endring i kommuneloven
(kontroll med fylkeskommunenes økonomi fram til forvaltningsreformens ikrafttredelse)

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) skal § 60 nytt nr. 6 lyde:

6. Vedtak i fylkestinget for budsjettåret 2007, 2008 eller 2009 om opptak av lån eller vedtak om lang-

siktig avtale om leie av bygninger, anlegg og varige driftsmidler som kan påføre fylkeskommunen utgifter ut over fire budsjettår, er ikke gyldig før det er godkjent av departementet. I denne perioden gjelder ikke § 60 nr. 1 og 2 for fylkeskommunene.

II
Loven trer i kraft straks.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 17. april 2007

Tore Hagebakken
leder

Björg Tørresdal
ordfører

Vedlegg

Brev fra kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden til Nord-Trøndelag fylkeskommune, datert 9. november 2006

Fylkeskommunens eierskap i kraftaksjer

Jeg viser til hyggelig møte 18. mai 2006 og senere korrespondanse om forvaltningsreformen og fylkeskommunens kraftverdier. Jeg har ment det formelt sett ville være riktig av meg å avvente skriftlige kommentarer inntil regjeringen hadde behandlet saken som en del av arbeidet med forvaltningsreformen, og jeg har derfor ikke gitt en slik tilbakemelding før nå.

Utgangspunktet ved forvaltningsreformen vil være at kraftverdier som er i fylkeskommunenes eie

på det tidspunkt reformen trer i kraft, vil bli overført til den nye regionen. Reformen er planlagt å tre i kraft 1. januar 2010. Dersom fylkeskommunen ønsker å overdra verdiene til kommunene i fylket før den tid, står fylkeskommunen fritt til det. I tråd med vår politikk og den tillit vi har til kommunesektoren og det lokale selvstyret, vil vi fra regjeringens side ikke legge hindringer i veien for dette. Fylkeskommunen må selv påse at overdragelsen skjer i overensstemmelse med gjeldende lovverk.